

Dokonując rozporządzenia własnym majątkiem często zadajemy sobie pytanie, która z przewidzianych prawem form jest najkorzystniejsza. W grę może wchodzić m.in. testament, darowizna oraz umowa dożywocia - wszystkie te formy są właściwe, a ich wybór zależy od osobistej sytuacji rodzinnej osoby, która tym majątkiem rozporządza. Należy zadać sobie kilka kluczowych pytań - czy chcemy rozporządzić majątkiem za życia, czy na wypadek śmierci? Czy istotna jest dla nas kwestia kosztów z tym związanych? Czy chcemy zabezpieczyć nie tylko osobę, która otrzyma od nas składnik/i majątku, czy także siebie? Czy rodzina jest na tyle skonfliktowana, by wystąpić po naszej śmierci z roszczeniem o zachowek od osób, które dziedziczyły po nas majątek?

W niniejszym opracowaniu przedstawione zostały kluczowe podobieństwa i różnice pomiędzy testamentem, darowizną a dożywociem. Zwrócona została uwaga na kwestie, które mogą być istotne przy podejmowaniu decyzji o wyborze formy rozporządzenia majątkiem. Jeżeli chcemy rozporządzić majątkiem na wypadek śmierci, rozwiązanie jest jedno - testament. Z kolei przy chęci rozporządzenia nim jeszcze za życia należy rozważyć kwestię darowizny (którą można zabezpieczyć służebnością mieszkania, lecz darowizna taka może być uwzględniona przy obliczaniu ewentualnego zachowku po śmierci darczyńcy) oraz dożywocia (które ze swej natury zabezpiecza zbywcę, a jednocześnie nie jest uwzględniane przy obliczaniu ewentualnego zachowku).

STOWARZYSZENIE OPPEN
Z NAMI BLIŻEJ PRAWA

Testament, darowizna czy dożywocie?

STOWARZYSZENIE

O | P | P | E | N
Obywatel Prawo Pomoc Edukacja Nowatorstwo

Zadanie publiczne finansowane ze środków
otrzymanych od powiatu strzeleckiego

Testament

- forma rozporządzenia majątkiem na wypadek śmierci
- podstawowe powszechne formy: spisany własnoręcznie (musi być opatrzony datą, inaczej jest nieważny), w formie aktu notarialnego u notariusza,
- rozporządzenia majątkiem zawarte w testamencie dochodzą do skutku z chwilą śmierci spadkodawcy
- spadkobiercy muszą przeprowadzić postępowanie spadkowe (w sądzie lub przed notariuszem)
- w przypadku pominięcia w testamencie części spadkobierców, przysługuje im roszczenie o zachówek, który stanowi ułamek wartości udziału spadkowego, który przypadłby uprawnionemu do zachowku, gdyby spadkodawca w testamencie nie zapisał majątku komuś innemu
- zachówek przysługuje tylko najbliższej rodzinie spadkodawcy (zstępny, małżonkowi oraz rodzicom spadkodawcy), którzy dziedziczyliby zgodnie z ustawą, gdyby nie testament
- wysokość zachowku wynosi 1/2 wartości udziału spadkowego, który przypadłby danej osobie, gdyby dziedziczyła zgodnie z ustawą oraz 2/3 wartości udziału spadkowego, jeżeli uprawniony do zachowku jest małoletni albo trwale niezdolny do pracy
- przedawnienie roszczenia o zachówek wynosi 5 lat od chwili otwarcia spadku, czyli śmierci spadkodawcy
- przy obliczaniu zachowku uwzględnia się darowizny uczynione przez spadkodawcę (oprócz drobnych darowizn, zwyczajowo w danych stosunkach przyjętych, ani dokonanych przed więcej niż 10 laty, licząc wstecz od otwarcia spadku, darowizn na rzecz osób niebędących spadkobiercami albo uprawnionymi do zachowku
- najbliższa rodzina (tzw. grupa zerowa - małżonek, zstępni, wstępni, pasierbowie, rodzeństwo, ojczym, macocha) jest zwolniona od zapłaty podatku od spadków, pod warunkiem złożenia w ciągu 6 miesięcy odpowiedniego formularza do Urzędu Skarbowego

Darowizna

- forma nieodpłatnego rozporządzenia majątkiem za życia darczyńcy
- właściwą formą jest akt notarialny sporządzony u notariusza
- rozporządzenia majątkiem dokonane umową darowizny dochodzą do skutku z chwilą podpisania umowy
- celem zabezpieczenia interesów darczyńcy, często spotykane jest ustanowienie służebności mieszkania w zamian za darowiznę nieruchomości, polegającą na dożywotnim prawie do korzystania z darowanej nieruchomości (lub jej części)
- istnieje możliwość odwołania darowizny już wykonanej w przypadku rażącej niewdzięczności obdarowanego – darczyńca może tego dokonać w terminie roku od dnia dowiedzenia się o rażącej niewdzięczności obdarowanego
- darowizny dokonane przez przyszłego spadkodawcę mogą być uwzględnione przy obliczaniu zachowku (oprócz drobnych darowizn, zwyczajowo w danych stosunkach przyjętych, ani dokonanych przed więcej niż 10 laty, licząc wstecz od otwarcia spadku, darowizn na rzecz osób niebędących spadkobiercami albo uprawnionymi do zachowku)
- najbliższa rodzina (tzw. grupa zerowa - małżonek, zstępni, wstępni, pasierbowie, rodzeństwo, ojczym, macocha) jest zwolniona od zapłaty podatku od spadków, pod warunkiem złożenia w ciągu 6 miesięcy odpowiedniego formularza do Urzędu Skarbowego

Dożywocie

- forma rozporządzenia majątkiem za życia zbywającego
- polega na przeniesieniu własności nieruchomości na rzecz nabywcy, w zamian za zapewnienie zbywcy dożywotniego utrzymania (dożywocie)
- dożywocie obejmuje przyjęcie zbywcy jako domownika, dostarczanie mu wyżywienia, ubrania, mieszkania, światła i opału, zapewnienie odpowiedniej pomocy i pielęgnowania w chorobie oraz sprawienie własnym kosztem przez nabywcę pogrzeb odpowiadający miejscowym zwyczajom
- formą właściwą dla umowy dożywocia jest akt notarialny sporządzony u notariusza
- w przypadku ewentualnego konfliktu między stronami umowy dożywocia, na żądanie jednej z nich sąd może zamienić uprawnienia wynikające z tej umowy na dożywotnią rentę (także w przypadku zbycia otrzymanej nieruchomości przez nabywcę)
- umowa ta jest opodatkowana podatkiem od czynności cywilnoprawnych w wysokości 2% wartości rynkowej nieruchomości, bez względu na stopień pokrewieństwa między zbywcą a nabywcą (brak zwolnienia dla zerowej grupy podatkowej)
- dożywocie, w przeciwieństwie do darowizny, nie jest uwzględniane przy obliczaniu ewentualnego zachowku

